

Συνέντευξη του Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα στην εφημερίδα «Komsomolskaya pravda»

– Σεβασμιώτατε, τον περασμένο Ιανουάριο ο Πατριάρχης Κύριλλος υπέβαλε πακέτο προτάσεων στην ηγεσία της χώρας, για τη ενίσχυση της οικογένειας. Περί τίνος πρόκειται;

– Εδώ και καρό δεν είναι πλέον μυστικό το γεγονός ότι η χώρα μας αντιμετωπίζει μια έντονη δημογραφική κρίση. Δυστυχώς οι Ρώσοι φαίνεται έχουν αρχίσει να τη συνηθίζουν. Ακόμα άκουσα και από τα πολύ σοβαρά πρόσωπα, τα οποία αγαπούν την Πατρίδα και είναι πιστοί χριστιανοί, ότι η μείωση του ιθαγενούς πληθυσμού της Ρωσίας είναι αμετάκλητη και η προτεραιότητα μας σήμερα είναι να σκεφτόμαστε πως να μεταδώσουμε τον ορθόδοξο πολιτισμό στους άλλους λαούς, οι οποίοι, κατά τη γνώμη τους, μετά από κάποιο διάστημα θα αποτελούν πλειοψηφία στη Ρωσία.

Αλλά πολλοί στη Ρωσική Εκκλησία δεν συμμερίζονται αυτές τις απαισιόδοξες προγνώσεις και ελπίζουν ότι αυτή την τάση μπορούμε να την ανατρέψουμε. Η πρωτοβουλία του Αγιωτάτου Πατριάρχη είναι μια μαρτυρία της πίστewς της Εκκλησίας και του Προκαθημένου αυτής στον λαό και στις δυνάμεις του.

– Η πλειοψηφία των ρωσικών οικογενειών δεν θέλουν να αποκτούν πολλά παιδιά. Ως αφορμή προβάλλεται το χαμηλό βιοτικό επίπεδο των πολιτών, όμως και στην εύπορη Ευρώπη σημειώνεται η υπογεννητικότητα...

– Η δημογραφική κατάσταση έχει άμεση σχέση με την πνευματική κατάσταση του λαού. Η άρνηση

εκ μέρους των γονέων να έχουν πολλά παιδιά δεν οφείλεται στη φτώχεια, αλλά στη βιοτική επιλογή. Να αντιπαραβάλλουμε τη δημογραφική κατάσταση στις φτωχές κοινωνίες, οι οποίες όμως ζουν σύμφωνα με τις παραδόσεις τους, όπως στην Ινδία, στην Κεντρική Ασία, στον Καύκασο με εκείνη της εύπορης Δύσεως. Στην πρώτη περίπτωση, παρά τη φτώχεια, τον κανόνα αποτελεί η πολύτεκνη οικογένεια, ενώ στις πλούσιες χώρες συμβαίνει ακριβώς αντίθετα. Πρόσφατα διάβασα ότι από το 2005 ο πληθυσμός του πλανήτη μας αυξάνεται ανά 78 εκατομμύρια ετησίως, από τα οποία 75 εκατομμύρια προέρχονται μάλιστα από τις λιγότερα αναπτυγμένες περιοχές.

Διατί συμβαίνουν όλα αυτά; Το γεγονός είναι ότι η πολυτεκνία έπαυσε να εντάσσεται σ' εκείνο το ιδανικό της «επιτυχημένης ζωής», το οποίο επιβλήθηκε τον 20 αιώνα στις χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία της αγοράς. Ένας γνωστός ιερέας, ο οποίος υπηρέτησε επί πολλά χρόνια στις ΗΠΑ, ανέφερε ότι ο όρος *banker's family* («οικογένεια τραπεζιτών») είναι διαδομένος στην Αμερική. Αυτός δηλώνει μια οικογένεια με δυο παιδιά, ένα αγόρι και ένα κορίτσι. Όλα είναι προγραμματισμένα, ιδανικά: υπάρχει ποικιλία και δε χρειάζεται τίποτε παραπάνω, αυτό είναι το ιδεώδες μιας ευκατάστατης κοινωνίας. Αλλά και σε περίπτωση εάν ακόμα κάθε οικογένεια θα έχει δυο παιδιά, ο πληθυσμός θα μειώνεται αναπόφευκτα. Εμείς δε έχουμε πολλές οικογένειες με ένα παιδί, ενώ από 15 έως 20% ζευγάρια είναι άτεκνα και σε περισσότερες περιπτώσεις αυτό οφείλεται στις εκτρώσεις, που έχουν γίνει παλαιότερα.

Σήμερα η παραδοσιακή οικογενειακή δομή της δυτικής κοινωνίας είναι κατεστραμμένη και ο αριθμός των δυτικών λαών μειώνεται. Πρόσφατα επισκέφθηκε τη Λιθουανία και ένας από τους πολιτικούς τους δήλωσε ξεκάθαρα: «Είμαστε θνήσκον έθνος». Αυτά τα λόγια γεμάτα πικρία, δυστυχώς, αναφέρονται και στη Ρωσία και στην Ουκρανία...

Ίσως αυτά, τα οποία πρόκειται να πω τώρα, θα ακουστούν παράξενα, αλλά είμαι βέβαιος, ότι ο πιο απλός και χειροπιαστός δείκτης της πνευματικής υγείας ενός έθνους είναι η ικανότητα αναπαραγωγής. Όχι το βιοτικό επίπεδο και τα επιστημονικά επιτεύγματα και η στρατιωτική ισχύς, αλλά η προθυμία παραγωγής απογόνων.

– Έχετε επικαλεστεί το παράδοξο, δηλαδή όπου είναι δυνατή η θρησκεία και κηρύττεται ο ασκητισμός, γεννιούνται πολλά παιδιά. Και αντίθετα, στα πλαίσια του ηθικού φιλελευθερισμού με την ιδιαίτερη έμφασή του στη σεξουαλικότητα ελάχιστα παιδιά έρχονται στον κόσμο. Ποια είναι η λογική εδώ;

– Μα δεν υπάρχει καμία αντίθεση εδώ. Από την άποψη της χριστιανικής ηθικής ο Θεός καλεί τον άνθρωπο στην αυταπάρνηση, στον αυτοπεριορισμό. Σύμφωνα με τον Απόστολο Παύλο, «ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Γαλ. 5, 14). Η αγάπη δε προς τον πλησίον δε νοείται χωρίς την αυτοθυσία, η οποία είναι η πραγματική ύπαρξη με την

χριστιανική έννοια. Η προσέγγιση του γάμου ως δια βίου συνδέσμου, η ανάληψη της ευθύνης για τη σύζυγο ή τον σύζυγο, η απόκτηση και η ανατροφή των παιδιών, όλα αυτά αποτελούν τα ιδεώδη εκείνης της θυσιαστικής αγάπης, την οποία διδασκόμαστε από το Ευαγγέλιο.

Όσον δε αφορά εκείνη τη σεξουαλικότητα, η οποία μας επιβάλλεται σήμερα σχεδόν από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού, αποσυνδεδεμένη από την ηθική της διάσταση, δηλαδή τη συζυγική αγάπη, αυτή μετατρέπεται σε μέσο «να επωφεληθείς από τη ζωή», σε σαρκική ηδονή. Αυτή η σεξουαλικότητα εντάσσεται κάλλιστα στα πλαίσια της σύγχρονης κοινωνίας της αγοράς, διότι τα μέσα της ικανοποίησής της είναι το περιζήτητο εμπόρευμα.

Αναπολώ στη μνήμη μου δυο παραδείγματα, τα οποία διατύπωσε ο διακεκριμένος φιλόσοφος Έριχ Φρομμ: «εστί» ή «έχει». Για ένα χριστιανό το «εστί» σημαίνει την προσφορά του εαυτού του, τη θυσία του εαυτού του. Ενώ το «έχει» σημαίνει τον αποθησαυρισμό, την κατανάλωση, την ευχαρίστηση του «εγώ». Ταυτόχρονα οι πλησίον μπορούν να αποτελούν εμπόδιο στην πορεία προς εκείνο, το οποίο ο άνθρωπος θεωρεί ως πραγματική ύπαρξη, διότι του αφαιρούν τον πολύτιμο χρόνο του, το οποίο θα μπορούσε να αφιερώσει στις ηδονές.

Ο Φρόμμ ήταν εκείνος, ο οποίος τη δεκαετία '20 του περασμένου αιώνα εισήγαγε τον νέο όρο «η κοινωνία της κατανάλωσης». Σε αυτή την κοινωνία τα θέματα της σεξουαλικής ζωής κατέχουν ιδιαίτερη θέση. Υπάρχει γνώμη ότι το σεξ είναι σχεδόν το πιο σημαντικό στοιχείο στη ζωή του ανθρώπου. Συχνά ακούγεται ότι ο άνδρας και η γυναίκα πρέπει να δημιουργούν την οικογένεια με βάση τη «σεξουαλική συμβατότητα», μια τεχνητή έννοια, από την οποία εξαρτάται ένας ολόκληρος τομέας της αγοράς εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Κοιτάξτε: η φράση «υπηρεσίες σεξουαλικού χαρακτήρα» ακόμα πρόσφατα θα προκαλούσε απορία, ενώ σήμερα είναι ένας καθιερωμένος όρος: η εμπορευματοποίηση της σεξουαλικότητας έχει γίνει πλέον κάτι συνηθισμένο.

– Όμως ποια είναι η σχέση μεταξύ της εμπορευματοποίησης και της ηθικής κατάπτωσης;

– Η αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών στην σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία είναι υπερκορεσμένη, ενώ θέλει συνέχεια διεύρυνση. Και παρατηρούμε ότι αυτή προσπαθεί να διεισδύσει στους τομείς, οι οποίοι μέχρι σήμερα ήταν απρόσιτες, δηλαδή της πίστωσης, του πολιτισμού, της ηθικής και του πατριωτισμού. Η αγορά θέλει να τα μετατρέψει όλα σε ένα εμπόρευμα προς πώληση. Και σε αυτά τα πλαίσια εντάσσεται ωραία ο μύθος για την προτεραιότητα του σεξουαλικού τομέα στη ζωή του ανθρώπου.

– Υπάρχουν δυνάμεις, οι οποίες είναι σε θέση να αντισταθούν στην εισβολή της κοινωνίας της κατανάλωσης;

– Αυτοί είναι οι άνθρωποι, οι οποίοι παρ’όλα τα εμπόδια παραμένουν πιστοί στις παραδόσεις. Πρόκειται κυρίως για πιστούς. Κοιτάξτε: όπου στη Ρωσία υπάρχουν οι πολύτεχνες οικογένειες είναι, κατά κανόνα, οικογένειες των βαθιά θρησκευομένων χριστιανών.

Πολλοί από αυτούς πολεμούν ενεργά τα κακά, τα οποία οδηγούν στην εξαφάνιση του έθνους μας. Ως παράδειγμα να πάρουμε την κίνηση κατά των εκτρώσεων, θύματα των οποίων ετησίως πέφτουν περισσότερα από ένα εκατομμύρια αγέννητοι Ρώσοι. Σε αυτό τον τομέα οι Ορθόδοξοι βρίσκουν συμμάχους ανάμεσα στους χριστιανούς των άλλων ομολογιών.

Λέω συχνά ότι σήμερα έχουμε ανάγκη από τη «στρατηγική συμμαχία» των Ορθοδόξων με τους Ρ/Καθολικούς, τα μέλη των παλαιόφατων Εκκλησιών της Ανατολής, τους παραδοσιακούς προτεστάντες, δηλαδή με όσους υπερασπίζονται τις ανόθευτες χριστιανικές αξίες, οι οποίες είναι η οικογένεια, η ανατροφή των παιδιών, το αδιάλυτο του γάμου, η αξία της ανθρώπινης ζωής από τη σύλληψη έως τον θάνατο. Όλες αυτές οι έννοιες επανεξετάζονται πλήρως και πρέπει να αντισταθούμε σε αυτή τη διαδικασία. Αλλιώς η Ρωσία και ο χριστιανικός πολιτισμός ολόκληρος μετά από κάποιο διάστημα (και μάλιστα πολύ σύντομα) θα χάσουν το «άλας» τους, θα στερηθούν της μορφής τους και θα καταντήσουν αποκλειστικά αντικείμενο εξετάσεως των ιστορικών και αρχαιολόγων.

– Μα πως μπορούμε να ανατρέψουμε την τάση αυτή; Τι έχει να προσφέρει η Εκκλησία της Ρωσίας;

– Ας επανέλθουμε στο σημείο, από το οποίο ξεκινήσαμε, δηλαδή στις προτάσεις του Αγιωτάτου Πατριάρχη. Αφορούν στις τέσσερις κατευθύνσεις: ο αγώνας κατά των εκτρώσεως, η υποστήριξη των πολυτέκνων, η βοήθεια στα παιδιά, που έμεναν χωρίς γονείς, η υιοθέτηση νέων νόμων για την προστασία της οικογένεια και της παιδικής ηλικίας. Είναι η πρώτη φορά που η Εκκλησία σε ένα τόσο υψηλό επίπεδο έρχεται με τόσο συγκεκριμένες πρωτοβουλίες.

Ο Πατριάρχης προτείνει στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Ανάπτυξης να κυκλοφορήσει την υπηρεσιακή εγκύκλιο, όπου να λέει ότι η προτεραιότητα του ιατρού είναι η διατήρηση της εγκυμοσύνης, και δε μπορεί να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες να τη διακόψει. Δυστυχώς επανειλημμένως άκουσα από γυναίκες πως οι ιατροί τους έπειθαν να διακόψουν την εγκυμοσύνη τους. Εάν αρχίζουμε έστω και από αυτό το βήμα, θα σώσουμε χιλιάδες ζωές.

Οι εκτρώσεις να επιτραπούν μόνο μετά από δυο εβδομάδες περισυλλογής. Αυτή η πρακτική ακολουθείται σε διάφορες χώρες. Τα γεγονότα επιβεβαιώνουν ότι αυτές οι δυο εβδομάδες αναμονής παίζουν ενίοτε ένα αποφασιστικό ρόλο.

Βεβαίως ο Αγιώτατος Πατριάρχης δεν προτείνει να αρκεστούμε μόνο στις διασαφηνίσεις. Η Εκκλησία πάντα δίδασκει την έμπρακτη αγάπη. Προτείνεται η δημιουργία των κοινωνικών κέντρων, όπου οι ανύπαντρες μητέρες θα μπορούσαν να καταφεύγουν τόσο για την ηθική, αλλά και την υλική βοήθεια. Σε ορισμένες ορθόδοξες ενορίες σε γυναίκες, οι οποίες αρνήθηκαν να κάνουν έκτρωση, εδώ και πολύ καιρό χορηγούνται επιδόματα με προσφορές των πιστών. Και όμως είναι μια σταγόνα στη θάλασσα. Εάν η Πολιτεία θα συμμετάσχει σε αυτή την ευγενική πράξη, ο αριθμός των παιδιών, που σκοτώνονται στις κοιλίες των μητέρων τους, θα μειώνεται δραστικά.

Ο αγώνας για τη διατήρηση του έθνους είναι ένα πεδίο, όπου η Εκκλησία, η Κοινωνία και η Πολιτεία πρέπει να συνεργάζονται. Μόνο με κοινές προσπάθειες θα μπορέσουμε, συν Θεώ, να βελτιώσουμε την κατάσταση.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/55945/>